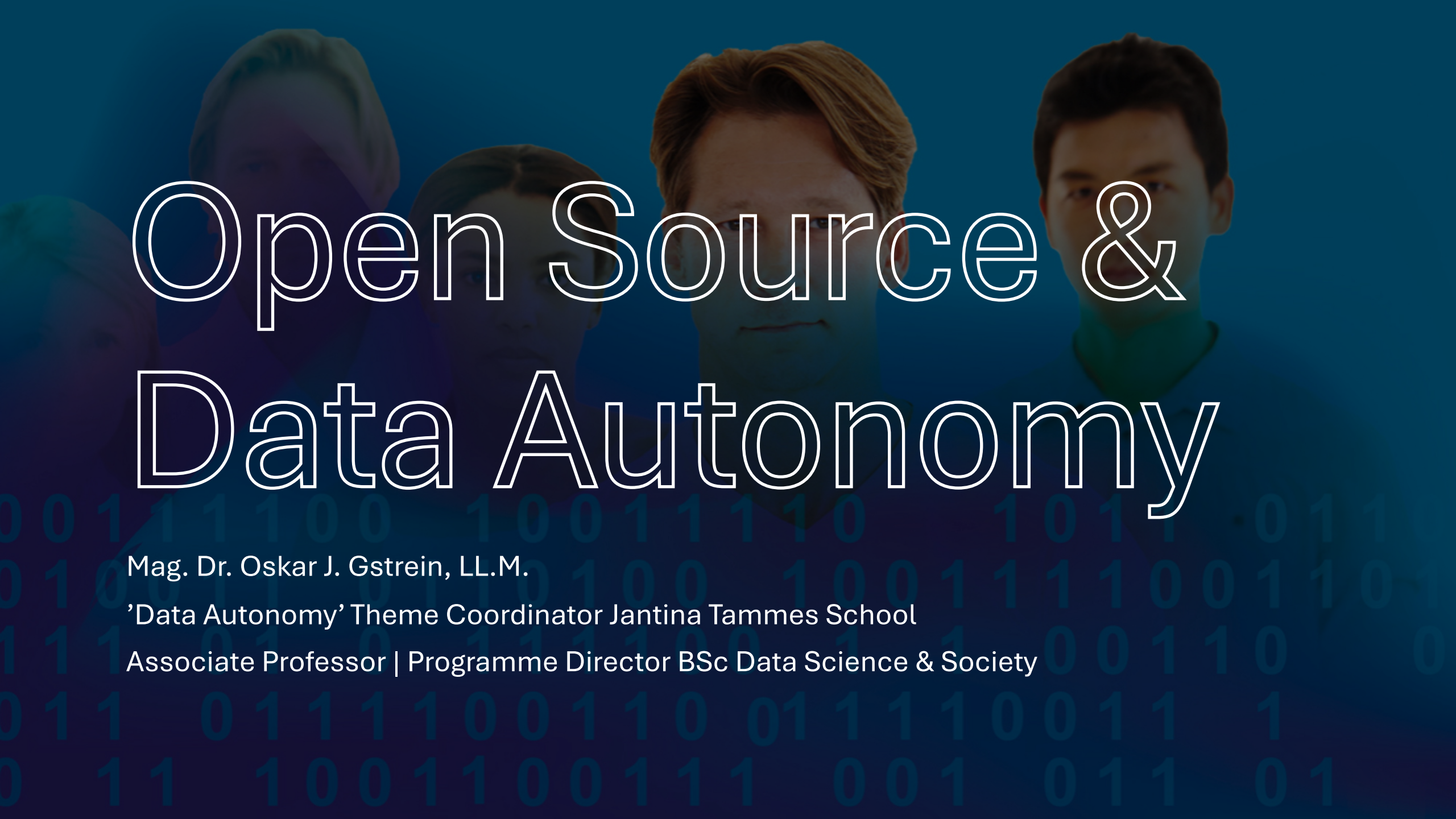

Open Source & Data Autonomy

Mag. Dr. Oskar J. Gstrein, LL.M.

’Data Autonomy’ Theme Coordinator Jantina Tammes School

Associate Professor | Programme Director BSc Data Science & Society

I. Signals

Dutch public sector & the US cloud

- BNR report from 4 june 2023
- Core state functions move to the cloud
- Usually MS, otherwise Google or AWS
- Researchers & politicians fear loss of autonomy

Tech & Innovatie • 4 jun 06:00

Nederlandse data in Amerikaanse handen: ‘Dit was de druppel’

Auteur: Eric van den Berg

Steeds meer Nederlandse overheidsdiensten verhuizen naar Amerikaanse cloudservers. Groenlinks-PvdA wil dit proces een halt toeroepen. Vandaag stemt de Tweede Kamer over de kwestie.

Directe aanleiding zijn 'serieuze signalen' dat het Shared Service Center ICT van de Rijksoverheid ook wil overstappen naar een Microsoftomgeving. Hiermee zouden in één klap zeven ministeries en 50.000 ambtenaren hun digitale boedel in Amerikaanse handen leggen. 'Dit was de druppel', zegt Groenlinks-PvdA-Kamerlid Barbara Kathmann.

Uit onderzoek van de NOS bleek in maart dat veel overheidsorganisaties hun email-servers al hebben belegd bij Microsoft, waaronder de Eerste en Tweede Kamer. Ministeries hadden wel nog hun eigen digitale omgeving. Daar lijkt nu mogelijk verandering in te komen.

Volgens Kathmann geeft de Nederlandse staat hiermee een belangrijk deel van haar autonomie uit handen. 'De gevolgen kunnen desastreus zijn', aldus Kathmann. 'Achter de schermen is een complete migratie bezig.'

Dutch public sector & the US cloud

- What are the concerns?
- Being spied on by US
- Loss of competence in the Netherlands/Europe
- No ‘Plan B’
- Loss of autonomy of institutions & individuals

Denktank Clingendael waarschuwde eerder dit jaar al voor de spionagerisico's die de trend met zich meebrengt. Amerikaanse wetgeving zou de overheid daar toegang tot cloudservers garanderen, ook als de computers in Europa staan. Amerikaanse inlichtingendiensten toonden in het verleden actieve interesse in Europese politici. Zo kwam in 2021 aan het licht dat de NSA met Deense hulp toenmalig bondskanslier Angela Merkel had afgeluisterd.

'Dat de Amerikaanse overheid dit tegen ons gebruikt is geen science-fiction', zegt Kathmann. 'Al ons beleid is gericht op strategische autonomie, maar in dit dossier stroken de woorden niet met de daden.'

Kathmann is niet de enige die risico's ziet in de groeiende afhankelijkheid van Amerikaanse clouddiensten. Onafhankelijk techexpert Bert Hubert vreest dat de Nederlandse cloudsector de nek wordt omgedraaid doordat alleen met buitenland partners zaken wordt gedaan. 'We raken alle ervaring kwijt op dit gebied', aldus Hubert.

Het ontbreekt vaak ook aan een exit-plan bij uitbestedingen, zegt Hubert. Volgens de eigen regels van het Rijk voor clouddiensten is zo'n plan B verplicht. 'Laat ze nou minstens daarnaar kijken. Er zijn veel partijen in Nederland die dit goed kunnen.' Hubert waarschuwt ervoor dat systemen die aan de cloud zijn toevertrouwd daar mogelijk nooit meer uitkomen.

Dutch public sector & the US cloud

- This is a big problem, finding political solutions is not easy
- Is it a privacy question?
- Is it a sovereignty question?
- Is it an autonomy question?

‘Niet naar Amerikaanse aanbesteders toeschrijven’

Vorige week deed Groenlinks-PvdA-Kamerlid Kathmann al een poging de zaak plenair te agenderen maar ze wist toen op één zetel na niet de vereiste meerderheid van 76 zetels achter haar te krijgen. Ze verwacht vandaag wel succes te hebben.

Op termijn hoopt Kathmann samen met NSC te voorkomen dat digitale diensten standaard worden uitbesteed aan 'big tech'. 'Het is naïef om te denken dat we nooit met Microsoft-producten moeten werken, maar we hoeven ook niet elke aanbesteding naar Amerikaanse aanbesteders toe te schrijven.'

Maar eerst wil ze eind volgende week in een plenair debat het kabinet bevragen over de mogelijke uitbesteding van de digitale diensten van de ministeries. 'De onderste steen moet hier boven', zegt Kathmann. Haast is daarbij geboden, vindt het Kamerlid. 'We moeten voorkomen dat er beslissingen worden genomen die niet kunnen worden teruggedraaid.'

Dutch public sector & the US cloud

- MS & co: we comply with applicable laws, particularly GDPR
- We provide increased data-localisation services (e.g. data stored in EU/EEA)
- We have specialised policies
- What when it comes to national security?
- Are MS/Google/AWS ‘our’ companies?

Reactie Microsoft

'Microsoft biedt clouddiensten, waaronder M365, aan verschillende overheidsentiteiten waaronder SCC-ICT. In het leveren van haar diensten heeft Microsoft de hoogste standaard als het gaat om privacy en veiligheid. Hierbij volgen we de geldende wet- en regelgeving zoals de AVG, en hebben we diensten ontwikkeld zoals de Microsoft EU Data Boundary. Daarmee garandeert Microsoft haar klanten dat gegevens die onder de EU Data Boundary vallen binnen de EU worden opgeslagen en verwerkt.

De levering van clouddiensten aan de overheid valt onder het SLM-raamwerk en cloudbeleid zoals opgesteld door CIO Rijk in het Rijksbrede cloudbeleid. Als onderdeel van dit cloudbeleid moeten de Microsoft clouddiensten voldoen aan voorwaarden op het gebied van informatiebeveiliging. Dit wordt getoetst middels een risicoanalyse en in sommige gevallen een data protection impact assessment (DPIA). De Microsoft diensten voldoen aan alle voorwaarden. Als het gaat over de US CLOUD Act, die ook van toepassing kan zijn op Europese bedrijven, heeft dit specifiek betrekking op uitzonderlijke omstandigheden waarin een vermoeden van een ernstig misdrijf wordt vastgesteld waarvoor een opsporingsverzoek nodig is.

In dergelijke gevallen onderzoekt Microsoft elk juridisch verzoek van zowel EU- als niet-EU-wethandhavingsinstanties en voldoet het actief aan de AVG-principes. Waar mogelijk vecht Microsoft zowel EU- als niet-EU-verzoeken aan.'

II. Pros & Cons Open-Source

Pros & Cons Open Source

Strengthen autonomy
More transparency
Develop capacity
Shared values/culture

Efficiency
Security (?!)
User experience
Consumer mindset

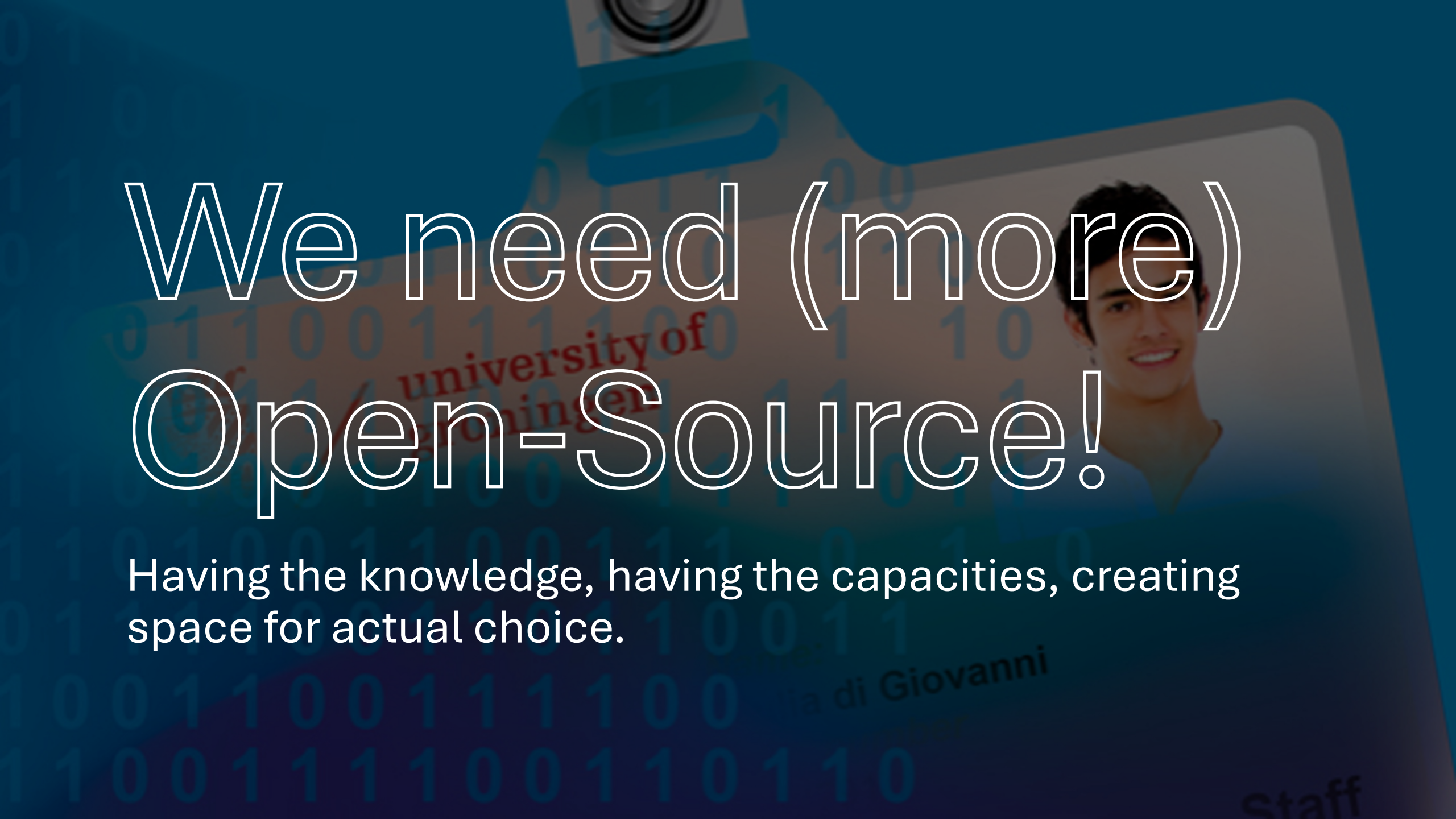

III. Conclusion

Let us make this a value-driven (& not a power-driven) discussion!

Promote human dignity and fundamental rights, have a vision that is (politically) shared, avoid discrimination, nationalism, protectionism, geopolitcal conflicts, etc.

We need (more) Open-Source!

Having the knowledge, having the capacities, creating space for actual choice.

university of groningen

jantina tammes school
of digital society, technology
& artificial intelligence

Data Autonomy Community Update Event

One year of Data Autonomy at Jantina Tammes School - where are we now, what have we done and what is next? Join us for this event to hear the latest about Data Autonomy.

17 June 2024
9:00 - 12:30
House of Connections
Grote Markt 21
Groningen

rug.nl/jts